

Cemeg feintiol

Swm y sylwedd mewn molau

Term allweddol	Diffiniad
Swm y sylwedd (n)	faint o atomau, moleciwlau neu unedau fformiwla sydd mewn sampl o'r sylwedd, caiff ei fesur mewn molau (mol)
Rhif Avogadro	y rhif 6.02×10^{23} , sef nifer yr atomau, moleciwlau neu unedau fformiwla mewn un môl o'r sylwedd
Decimetr ciwbig (dm ³)	uned cyfaint, yr un faint ag un litr (l), sy'n hafal i 1000 centimetr ciwbig (cm ³)
Fformiwla empirig	mae'n rhoi'r gymhareb rhifau cyfan symlaf o'r atomau o bob elfen mewn sylwedd, fel CH ₂ ar gyfer ethen sydd â'r fformiwla foleciwlaidd C ₂ H ₄
Uned fformiwla	ar gyfer sylweddau sydd ag adeileddau enfawr, dyma fformiwla'r grŵp lleiaf o atomau neu ïonau sy'n gwneud y sylwedd, er enghraifft Na ₂ SO ₄ ar gyfer sodiwm sylffad neu C ar gyfer diemwnt neu graffit
Màs (m)	priodwedd mater sy'n gwneud i sampl o sylwedd deimlo grym disgrychiant, caiff ei fesur mewn gramau (g)
Màs molar (M)	màs un môl o sylwedd, a roddir yn ôl gwerth ei fàs atomig cymharol neu ei fàs fformiwla cymharol mewn gramau
Cyfaint molar nwy (V _m)	y cyfaint a lenwir gan un môl o nwy, sydd tua 24 decimetr ciwbig (dm ³) ar dymheredd a gwasgedd ystafell
Môl (mol)	yr uned ar gyfer swm y sylwedd, pan mai un môl yw'r swm sy'n cynnwys 6.02×10^{23} (rhif Avogadro) atom, moleciwl neu uned fformiwla
Cyfaint (V)	faint o ofod tri dimensiwn sy'n cael ei lenwi gan sampl o sylwedd, caiff ei fesur mewn centimetrau ciwbig (cm ³) neu ddecimetrau ciwbig (dm ³)

Hafaliadau cemegol cytbwys

Term allweddol	Diffiniad
Economi atomau	mewn hafaliad symbolau cytbwys, màs y cynnyrch a geisir fel canran o gyfanswm màs yr adweithyddion
Hafaliad symbolau cytbwys	ar gyfer adwaith cemegol, mae hwn yn dangos fformiwlâu cemegol yr adweithyddion a'r cynhyrchion wedi'u gwahanu gan saeth. Gellir ysgrifennu rhifau cyfan cyn y fformiwlâu i gydbwyso'r hafaliad
Sgil gynnyrch	sylwedd a gynhyrchir gan adwaith cemegol ond nid dyma'r cynnyrch a geisir ac mae'n aml yn cael ei drin fel gwastraff
Fformiwla gemegol	mae'n defnyddio symbolau cemegol i ddangos nifer cymharol yr atomau o bob elfen mewn sylwedd, fel H ₂ O ar gyfer dŵr neu NaCl ar gyfer sodiwm clorid
Gormodedd adweithydd	nid yw'n cael ei ddefnyddio i gyd mewn adwaith cemegol oherwydd bod adweithydd arall wedi rhedeg allan yn gyntaf
Adweithydd cyfyngol	mae'n cael ei ddefnyddio i gyd mewn adwaith cemegol, sydd felly'n cyfyngu ar faint o gynhyrchion y gellir eu ffurfio

Crynnodiad hydoddiannau a thitradiad

Term allweddol	Diffiniad
Bwred	tiwb cul gyda graddfa ar yr ochr a thap ar y gwaelod, caiff ei defnyddio i fesur yn fanwl gywir gyfaint yr hylif sy'n llifo allan ohoni mewn titradiad
Crynnodiad (c)	nifer y gramau neu folau o hydoddyn sydd ym mhob decimetr ciwbig o hydoddiant, caiff ei fesur mewn g/dm ³ neu mol/dm ³
Canlyniadau cydgordiol	dau ganlyniad neu fwy sy'n cyd-fynd yn agos â'i gilydd; mewn titradiad mae dau ganlyniad yn gydgordiol os ydynt o fewn 0.1 centimetr ciwbig (cm ³) i'w gilydd
Diweddbwynt	mewn titradiad, yr union gyfaint a ychwanegwyd pan fydd y dangosydd yn newid lliw
Silindr mesur	tiwb tal gyda graddfa ar yr ochr sy'n cael ei ddefnyddio i fesur cyfaint hylif neu gyfaint nwy sy'n byrlymu i fyny iddo drwy ddŵr
Dangosydd pH	sylwedd y mae ei liw pan fydd yn uwch na gwerth pH penodol yn wahanol i'w liw pan fydd o dan y gwerth pH hwnnw, fel methyl oren neu ffenolffthalein
Pibed	tiwb cul sy'n cael ei lenwi drwy sugno, gyda marc neu raddfa ar yr ochr, caiff ei ddefnyddio i godi cyfaint mesuredig o hylif
Hydoddiant	y cymysgedd a gynhyrchir pan fydd hydoddyn yn hydoddi mewn hydoddydd
Titradiad	dull o ganfod crynnodiad hydoddiant drwy adwaith â hydoddiant arall sydd â chrynnodiad diffiniedig
Titir	cyfaint yr hydoddiant mae angen ei ychwanegu o'r fwred i gyrraedd y diweddbwynt

Cyfeintiau nwyon a masau sy'n adweithio

Term allweddol	Diffiniad
Cynnyrch gwirioneddol	màs neu faint o gynnyrch sy'n cael ei wneud mewn adwaith cemegol
Chwistrell nwy	tiwb gwydr gyda graddfa ar yr ochr a phlymiwr sy'n symud yn rhydd, caiff ei ddefnyddio i gasglu ac i fesur cyfaint nwy
Cynnyrch canrannol	y cynnyrch gwirioneddol, ar ffurf canran o'r cynnyrch damcaniaethol
Cynnyrch a ragfynegir/ cynnyrch damcaniaethol	uchafswm y màs neu faint o gynnyrch gallech ei wneud mewn adwaith cemegol os na cheir unrhyw adweithiau eraill ac os na cholli unrhyw beth
Clorian	dyfais electronig sydd â hambwrdd metel ac sy'n rhoi darlenniad digidol, caiff ei defnyddio i fesur màs sampl o sylwedd

Màs cymharol

Term allweddol	Diffiniad
Cyfansoddiad canrannol	màs cymharol atom(au) un elfen mewn cyfansoddyn, a roddir fel canran o'r màs fformiwla cymharol
Màs atomig cymharol (A_r)	màs cyfartalog atom o elfen, gan ystyried canrannau isotopau'r elfen sy'n digwydd yn naturiol
Màs fformiwla cymharol (M_r)	cyfanswm masau atomig cymharol yr holl atomau sydd mewn fformiwla gemegol sylwedd wedi'u hadio at ei gilydd
Màs cymharol	màs gronyn yn gymharol i $\frac{1}{12}$ o fàs atom ^{12}C